

LADISLAV CSADI

FÖLDRAJZ – MUNKÁLTATÓ FÜZET AZ ALAPISKOLÁK 5. ÉVFOLYAMA SZÁMÁRA

A 2021-ben megjelent „Földrajz – Munkáltató füzet az alapiskolák 5. évfolyama számára” című oktatási segédlet a szlovákiai magyar nyelvű földrajzoktatás modernizálása érdekében született, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége kezdeményezésére. Az utóbbi időszakban a földrajz heti órátámogatottságának csökkenése miatt teljesen a háttérbe szorult a tantárgy az iskolai oktatásban. Az ötödik évfolyamban szerencsére még heti két tanítási órában oktatják a tantárgyat. Azonban a modern felfogású, újszerű tankönyvek híján a pedagógusoknak és a tanulóknak is alaposan fel van adva a lecke.

A szlovák tankönyvpiacon találunk kiválóan összeállított tankönyveket, de sajnálatosan ezek vagy nem léteznek magyar fordításban, vagy a magyar fordítás nagy magán után kivetnivalót. Így sok helyen a földrajzoktatás a minőségi tankönyvek által nyújtott kényelem nélkül zajlik. Ennek fényében megszületett a komáromi magyar iskolai intézményekben oktató földrajz-tanárok közös műve: egy munkáltató füzet formájában. A szerzők: PaedDr. Varga Tamás, a Jókai Mór Alapiskola, Mgr. Kovács Zsuzsanna, a Selye János Gimnázium, Mgr. Csadi László, a Munka Utcai Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola és Mgr. Tóth Tibor, az Eötvös Utcai Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola tanárai.

Hogy pontosan mit is jelent a *munkáltató füzet* kifejezés? Sokak számára ez kifejezetten idegenként hathat. A munkáltató füzet nem egy tankönyv

és nem is egy munkafüzet, hanem a kettő jól kimért vegyülete, mely tartalmaz olyan szövegrészeket, melyek a tankönyv benyomását keltik, ugyanakkor ezek a szövegek terjedelmükben és érthetőségükben eltérnek a megszokott művektől. A szerzők nagy gondnal fogalmazták jegyzetszerűvé a szövegeket, annak érdekében, hogy az tanórákról elkopjon a jegyzetelés megszokott formája. A diákok könnyedén elveszítik motivációjukat a tantárgy iránt, ha az óra nagy részében jegyzetelniük kell. Szerencsére az így „megspórolt” idő másra is felhasználható. Például több idő marad beszélgetni az adott témakörökről. Ugyancsak segítenek az elmélyülésben azok a feladatok, melyek összeköthetőek a szövegpárjukkal. A feladatok másik nagyhalmazát az atlaszos feladatok képezik. A szerzők nagy hangsúlyt fektettek az atlaszsal való munkára, ezzel együtt a diákok kulcskompetenciáinak a sokrétű fejlesztésére. A mai világban nem elegendő bemagolni, motorikusan elmondani, majd ugyanazzal a tempóval elfelejteni az anyagot. Ez a munkáltató tankönyv a tanulók kompetenciáinak, a kritikus gondolkodásuknak a fejlesztésére és bővítésére is összpontosít.

Az igazi tanulás az, amikor a tanuló az általa elsajátított tudást a gyakorlatban hasznosítja. Feladatunk, hogy a földrajz nevű tantárgyat gyakorlati síkba tereljük. Kíméljük meg a diákokat a több oldalas jegyzetek íratásától és azok szó szerinti bemagoltatásáról. Sokkal nagyobb sikerélményt jelent a gyerekeknek egy adott probléma sike-

res megoldása vagy egy saját alkotás bemutatása.

A kiadvány jobb megismerése érdekében bemutatunk pár mintafeladatot.

Ez a két mintafeladat a Vulkanok című tananyaghoz tartozik. A téma megbeszélése után, a 4. feladaton belül a tanulóknak egy tűzhányót kell rajzolniuk, melynek előre adott a maga struktúrája (bizonyos fogalmakat meg kell jeleníteniük), de alkotás közben (a megkötések ellenére) a tanulók mégis kiélhetik saját kreativitásukat.

Az 5. feladat egy jó példája a munkáltató tankönyvben gyakran szerepeltetett problémaközpontú feladattípusnak, hiszen nem egy konkrét helyet azonosít, hanem az általánosítás síkjára tereli a megoldást.

A 9. feladat gondolkodásra és a saját megállapításuk megfogalmazására sarkalja a tanulókat.

Néhány feladat pedig a kritikai gondolkodás gyakorlására ösztönzi a gyerekeket az igaz-hamis tartalom mérlegelése által.

Nélkülözhetetlen készség, hogy az információkat ki tudjuk nyerni és értelmezzük is azokat. Ezek az adott tények nem mindig szöveg formájában bukkannak fel. Nagyon fontos, hogy a diákok megtanuljanak adatokat értelmezni, egyszerű diagramokról, táblázatokról. Az ötödikeseknek szánt munkáltató füzet ebben az értelemben a szövegértés fejlesztésére is szolgál. Bízunk benne, hogy a földrajzot oktató kollégák és a földrajzot tanuló ötödikesek szívesen forgatják majd.

4. Rajzold meg a saját vulkánodat!
Az ábrába illeszd be a következő kifejezéseket:

kráter, láva, magmakamra, kürtő, vulkáni kőzetek, gázfelhő, vulkáni törmelék

5. Atlaszod segítségével lokalizáld,
mely területeken elterjedt a vulkanikus tevékenység.

---

9. A térkép segítségével próbáld megmagyarázni mi az a Tűzgyűrű (Ohnivý kruh, Ring of Fire).
